

Sundhedsstyrelsen
Center for Forebyggelse
Islands Brygge 67
DK-2300 København S

T +45 7222 7400
F +45 7222 7411
M [sst@sst.dk](mailto:ssst@sst.dk)
W www.sst.dk

Folketingets Sundhedsudvalg
udvalg@ft.dk

Orla Hav
Orla.Hav@ft.dk

Dato: 25. oktober 2010
Sagsbeh.: shh
Sags nr.: 7-311-3/6

Folketingets Sundhedsudvalg har den 16. september 2010 stillet følgende spørgsmål nr. 833 (Alm. del) til indenrigs- og sundhedsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Orla Hav (S).

Spørgsmål nr.: 833:

"Ministerens kommentarer udbedes til artiklen "Overvægt og livsstil hos 5-8 årige." i Ugeskrift for læger 37/2010. Ministeren bedes herunder oplyse hvilke initiativer regeringen påtænker for at forebygge de symptomer og belastninger, der vil følge det enkelte barn og risikoen for at det bliver en belastning for sundhedsvæsenet."

Svar:

Jeg har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet nedenstående udtalelse fra Sundhedsstyrelsen, som jeg kan henholde mig til:

Artiklen "Overvægt og livsstil hos 5-8-årige" fra Ugeskrift for Læger 2010;172(37):2535-39 ridser tre aspekter op i forhold til overvægt og livsstil.

Det drejer sig om følgende tre aspekter:

- Forekomsten af overvægt, variation i fysisk aktivitet og forældrenes rygevaner
- Forskellen mellem etnisk danske og tosprogede børn
- Forskellen mellem børn fra velstillede og mindre velstillede kommuner.

I undersøgelsen indgik data fra 823 5-8-årige børn (heraf 201 tosprogede) fra tre storkøbenhavnske kommuner, baseret på sundhedsprofiler indsamlet ved den forebyggende lægeundersøgelse i forbindelse med skolestart.

Resultaterne af undersøgelsen viser:

- at ca. en femtedel (21 %) af børnene i de tre kommuner var overvægtige (en vægt > 90-percentilen på højde/vægt-kurve), heraf ca. 9 % svært overvægtige (en vægt > 97-percentilen på højde/vægt-kurve)
- at der var signifikant flere overvægtige børn blandt de tosprogede (32 %) end blandt de etnisk danske børn (18 %), og at de tosprogede desuden var mindre fysisk aktive og mere udsatte for passiv rygning i hjemmet end de etnisk danske børn og

- at der er en lavere forekomst af overvægt blandt børn fra den mere velstillede Lyngby-Taarbæk kommune end blandt børn fra de mindre velstillede kommuner Herlev og Albertslund.

Kommentarer til resultaterne:

- De fundne forekomster af overvægt i de tre inkluderede kommuner svarer til forekomsten baseret på andre undersøgelser med målte data. Det gælder fx data indsamlet blandt københavnske skolebørn ved ind- og udskoling fra 1947-2003, der viser, at op mod hvert femte 6-8-årige barn (21 % af pigerne og 15 % af drengene) var overvægtigt i 2003 (Pearson et al, 2005). Nyere målte data indsamlet blandt 5-8-årige københavnske skolebørn fra 2002-2007 viser, at 15,9 % af pigerne og 11,6 % af drengene var overvægtige i 2007, mens hhv. 3,7 % og 2,6 % var svært overvægtige (Pearson et al, 2010). I disse to undersøgelser er der imidlertid anvendt internationale grænseværdier for BMI hos børn ift. klassificering af hhv. overvægt og svær overvægt (baseret på Cole et al 2000), mens der i nærværende artikel er anvendt hhv. 90- og 97-percentiler på højde/vægt-kurver ift. klassificeringen. Data er således ikke fuldt sammenlignelige.
- I overensstemmelse med resultaterne af nærværende studie, har flere studier vist, at børn af anden etnicitet end dansk kan have større risiko for at udvikle overvægt og svær overvægt (Michaelsen KF 2005, Fitzgibbon et al 2005). Fx fandt man ved livsstilsbesøg hos 3½-årige i Høje Taastrup kommune, at 14 % af de tosprogede børn var overvægtige mod 5 % af alle børnene (Sundhedsstyrelsen, 2003).
- Det er bredt kendt, at der i forbindelse med forekomsten af overvægt og svær overvægt ses en tydelig grad af social ulighed (Michaelsen et al 2006, Strock et al 2005, Fitzgibbon et al 2005, SIF 2007). Flere danske og udenlandske undersøgelser viser, at der er en tydelig grad af social ulighed i forhold til antallet af overvægtige. Fx kan man se, at svær overvægt forekommer 3-4 gange så ofte blandt folk med kort uddannelse som med lang uddannelse (SIF 2007). Social ulighed ift. overvægt og svær overvægt ses også blandt børn (Currie et al 2008).

Konklusion vedrørende artiklen:

Artiklen underbygger således allerede kendt viden på området i forhold til de tre omhandlede aspekter.

Der er igangsat en lang række initiativer, der bidrager til forebygge de symptomer og belastninger, der vil følge det enkelte barn og risikoen for, at det bliver en belastning for sundhedsvæsenet:

Sundhedsstyrelsen og Indenrigs- og Sundhedsministeriet har siden 2003 iværksat en lang række initiativer som opfølgning på "Oplæg til national handlingsplan mod svær overvægt", der blev lanceret i 2003. Af nyere, igangværende initiativer kan nævnes følgende:

"Kommunens plan mod overvægt" - Satspuljen 2005-2008

I satspuljeforliget 2005-8 blev der afsat 73 mio. kr. til en kommunal indsats til forebyggelse og behandling af svær overvægt blandt børn i udsatte familier, herunder etniske grupper. Formålet er at gennemføre en struktureret forebyggelses- og behandlingsindsats i et antal kommuner og at sikre en resultatopsamling, der kan anvendes i en national implementering. I 2005 udmøntedes 28 mio. kr. til 11 kommuner, i 2007 udmøntedes 30 mio. kr. til 10 kommuner, og i 2008 udmøntedes de sidste 15 mio. kr. til 10 kommuner. Alle 31 projekter forventes afsluttet i 2011.

Sundhedsstyrelsen gennemfører ved en ekstern evaluatør og en ekspertgruppe en samlet tværgående evaluering af samtlige projekter. Devaluering af projekterne fra første udmøntning blev afsluttet i november 2009, og både den tværgående opsamling og kommunernes egen-evaluering er afrapporteret. Projekterne fra anden udmøntning forventes afsluttet med udgangen af 2010. Tværgående sammenfatning og egen-evalueringer af disse projekter forventes publiceret på hjemmesiden i første kvartal af 2011.

Satspuljens centrale midler har desuden finansieret "Leg dig sund"-pakken, udarbejdet af Fødevarestyrelsen i 2008. Pakken er målrettet personale i den kommunale skolesundhedstjeneste og almen praksis, der arbejder med overvægtige børn og deres familier.

Klinisk vejledning om opsporing og behandling af overvægt hos førskolebørn, 2007

Dansk Selskab for Almen Medicin og Sundhedsstyrelsen publicerede i januar 2007 "Klinisk vejledning. Opsporing og behandling af overvægt hos førskolebørn". Vejledningen er udarbejdet til almen praksis og skal støtte læge og praksispersonale i at reagere på uheldig vægtudvikling hos førskolebørn ved de forebyggende helbredsundersøgelser.

Vejledning om opsporing af overvægt samt tidlig indsats hos førskolebørn (forventes 2011)

Sundhedsstyrelsen påbegyndte i 2010 udarbejdelsen af en vejledning til den kommunale sundhedstjeneste om opsporing af overvægt og tidlig indsats hos skolebørn.

Informationsindsats om overvægt - "En lettere barndom.dk", 2008-2010

Sundhedsstyrelsen lancerede i november 2008 en 3-årig landsdækkende informationsindsats med henblik på at informere om de sundhedsmæssige (fysiske som sociale) konsekvenser af overvægt og u hensigtsmæssig vægtudvikling hos børn. Indsatsen giver handlemuligheder og hjælp til at vurdere, om ens barn er overvægtigt, og er målrettet familier med børn i alderen 4-6 år.

Informationsindsatsen består af et informationssite, forældrefoldere, plakater samt seminarer for børnehavepersonale og ansatte i de kommunale forvaltninger. Indsatsen informerer om de sundhedsmæssige (fysiske som psykosociale) følger af overvægt hos børn og anviser handlemuligheder.

I forbindelse med kampagnen er der udarbejdet en publikation til børnefamilier "Spis, leg og ha' det godt" og en til voksne, der selv ønsker at gennemføre et vægttab, "Små skridt til vægttab – der holder". Publikationerne er udarbejdet i samarbejde med Komiteen for Sundhedsoplysning.

"Børns trivsel i udsatte familier med overvægt eller andre sundhedsrisici" - Satspuljen 2010-2013

I satspuljeforliget 2010-2013 afsættes der 46 mio. kr. fordelt med 16 mio. kr. i 2010 og 10 mio. kr. i hvert af årene 2011-2013 til en tværfaglig sundhedsfremmeindsats over for børn i sårbare familier. Midlerne udmøntes til 2 modelprojekter, der skal kvalitetsudvikle den kommunale indsats i forhold til børns trivsel i udsatte familier med overvægt eller andre sundhedsrisici. Midlerne kan søges af kommuner, der ønsker at arbejde med ét eller begge af de to modelprojekter udviklet af Sundhedsstyrelsen. Det overordnede formål med puljen er gennem tidlig indsats og med fokus på det tværfaglige samarbejde at afprøve metoder og modeller, som i særlig grad inddrager og anerkender forældrene og deres betydning for barnets trivsel og sundhed. Der er fokus på at styrke forældres kompetencer til at drage omsorg for egen og barnets trivsel og sundhed og dermed reducere de risici, som kan påvirke eller true barnets sunde udvikling. Projekterne forventes igangsat primo 2011 og har et forløb på 4 år.

Ydermere er der igangsat tiltag målrettet større børn og voksne, hvilket vil have en positiv effekt via familiens indflydelse på småbørns livsstil og sundhedsvaner. Der kan bl.a. nævnes:

"Vægttab og vægtvedligeholdelse blandt svært overvægtige voksne" – Satspuljen 2007-2010

I satspuljeforliget 2007-2010 blev der afsat 57,5 mio. kr. til en målrettet indsats overfor svært overvægtige voksne. Formålet er at udvikle støttefunktioner, der kan øge handlekompeterer og motivation til vægttab og vægtvedligeholdelse blandt svært overvægtige voksne, og at øge kompetencerne hos de personer, der skal støtte op om de overvægtige. Dette sker ved at etablere kommunalt og regionalt forankrede vægtstoprådgivere og nøglepersoner på særligt udsatte arbejdspladser. Støttefunktionerne iværksættes med henblik på at støtte overvægtige voksne særligt indenfor følgende målgrupper: Personer uden for arbejdsmarkedet, svært overvægtige gravide og nybagte mødre, særligt udsatte erhvervsgrupper, herunder især ufaglærte, samt personer med anden etnisk baggrund end dansk.

Udvikling og etablering af vægtstoprådgiveruddannelsen varetages af NUMO, det Nationale Udviklingscenter Mod Overvægt. Uddannelsen er et kompetenceudviklingsforløb for regionale og kommunale medarbejdere, der arbejder med svært overvægtige voksne. Kursusforløbet består af 3 moduler suppleret med e-learning.

I 2008 udmøntedes 28,8 mio. kr. til 30 regionale og kommunale projekter og i 2009 udmøntedes 19,6 mio. kr. til 15 regionale og kommunale projekter. En pulje på 1,8 mio. kr. blev desuden udmøntet i juli 2010 til etablering og opkvalificering af nøglepersoner på arbejdspladser, der er kendetegnet ved at have

mange overvægtige blandt de ansatte. Formålet med nøglepersons-ordningen er at etablere tilbud på arbejdspladsen til svært overvægtige, der støtter dem i vægttab og vægtvedligeholdelse. I forbindelse med uddannelsen af vægtstop-rådgivere har de deltagende kommuner og regioner udtrykt behov for vejledningsmateriale specifikt målrettet satspuljens fire målgrupper. I løbet af 2010 og 2011 udarbejdes let forståeligt materiale, der understøtter arbejdet med de specifikke målgrupper. Indtil videre har 40 kommuner og 3 regioner fået uddannet vægtstoprådgivere under puljen.

Klinisk vejledning om opsporing og behandling af overvægt hos voksne, 2009

Dansk Selskab for Almen Medicin og Sundhedsstyrelsen publicerede i november 2009 "Klinisk vejledning for almen praksis. Opsporing og behandling af overvægt hos voksne". Vejledningen er udarbejdet til almen praksis og skal støtte læge og praksispersonale i arbejdet med overvægt hos voksne.

Kampagne om fysisk aktivitet - "Get Moving", 2005-2010

Siden 2005 har Sundhedsstyrelsen gennemført en landsdækkende kampagne om fysisk aktivitet for børn og unge. I 2009 var kampagnen "GetMoving – før din mor eller far får syge ideer" målrettet 11-15-årige skolebørn og satte fokus på fysisk aktivitet med moderat 60 minutter om dagen alle ugens dage. Visse dele af kampagnen fra 2009 genanvendes i 2010, hvor kampagneelementerne omfatter tv-spot (i tv og biografer uge 41), annoncer i udvalgte blade, inspirationshæfte til kommunerne (om arbejdet med at få flere fysisk inaktive børn og unge til at bevæge sig mere), plakater, aktiviteter for børn og unge, bannerreklamer på internettet og en hjemmeside med applikation for målgruppen og deres forældre.

I 2010 afholdes et seminar i hhv. uge 45 og 46 for kommunens ansatte. Seminarerne fokuserer på, hvordan man kan arbejde med fysisk aktivitet, så flere 11-15-årige har mulighed for at blive fysisk aktive. I år får skolerne tilsendt plakaterne i uge 40 og kan deltage i en række forskellige aktiviteter udbudt af DGI, DIF og Skov- og Naturstyrelsen i uge 41.

"Kommuner i Bevægelse", 2006-2010

"Kommuner i Bevægelse" startede i 2006 med det formål at få landets kommuner til at sætte fokus på bevægelse blandt kommunens borgere. De fleste tiltag er gennemført, og i år gennemføres det sidste element omkring aktivitetspakker. I forbindelse med at institutioner og skoler kan få besøg af Fødevarerstyrelsens Alt om kost-rejsehold og få mere viden om og idéer til fysiske aktiviteter, er det muligt at købe en aktivitetspakke med rekvisitter. Sundhedsstyrelsen har ydet tilskud til disse aktivitetspakker, så de frem til 1. december 2010 kan købes af skoler og institutioner for kun 1.000 kr. ekskl. moms mod de sædvanlige 3.500 kr.

Det skal bemærkes, at opfølgning på handlingsplanen og indsatsen i forhold til den brede forebyggelse af overvægt er forankret i flere forskellige ministerier, men foregår ikke kun fra statens side. Der er iværksat adskillige initiativer i kommunalt regi, som led i kommunernes ansvar for den borgerrettede fore-

byggelse, herunder etableringen af tilbud til borgerne. Udover Sundhedsstyrelsen har en række andre ministerier iværksat aktiviteter rettet mod forebyggelse af overvægt. Det gælder fx Fødevarestyrelsen, der varetager området omkring kostanbefalinger, mad og måltider, Forbrugerstyrelsen, Transportministeriet, der arbejder for at skabe gode rammer for aktiv transport, og Kulturministeriet, der støtter forskellige idrætsaktiviteter, som fremmer sundheden generelt, og derved også medvirker til at forebygge overvægt.”

Med venlig hilsen

Tina Nedergaard / Steen Hartvig Hansen
(fungerende minister)